

Türkiye Cumhuriyeti Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü

Etki Değerlendirme

Hülya ÖZTOPRAK YILMAZ
Daire Başkanı

İçerik

- Amaç / Hedef
- Önem
- Kamu Destekleri
- Temel Kavramlar
- Değerlendirme ne işe yarar?
- Yöntem

Amaç / Hedef

Amaç

- Etki değerlendirme konusunda,
 - Amaç,
 - Yöntem,
 - yaklaşım

açısından katılımcıların kendi kurumlarında değerlendirme yaklaşım ve yöntemlerini kullanabilir hale gelmelerine yardımcı olmak.

Hedef

- Etki Değerlendirme fikrini oluşturabilmek
- Değerlendirme yöntemlerini tanımak ve kullanımları konusunda temel bilgi edinmek

Önem

Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisi (2007-2013) Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı

- Temel hedeflere dönük performansı ölçmenin ve hesap verebilirliğin zeminini oluşturacak **güçlü bir izleme ve değerlendirme** mekanizması kurulacaktır.
- Kamu idarelerinde performans kültürü çerçevesinde **ölçme, izleme ve değerlendirme** süreçleri geliştirilecektir.
- Kamu idarelerinde politika oluşturma, maliyetlendirme, uygulama, **izleme ve değerlendirme** süreçlerinin kalitesi arttırılacaktır.

Bakanlar Kurulu Kararı: 24/4/2006-2006/10399

13.5.2006 tarih 26167 sayılı Resmi Gazete

Önem

5018 sayılı kanun ve ilgili mevzuatı

Madde 9- “Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, **performanslarını önceden belirlemiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak** amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar.”

İç Kontrol Yönetmeliği:

14.3. Faaliyet sonuçları ve değerlendirmeler idare faaliyet raporunda gösterilmeli ve duyurulmalıdır.

<http://kontrol.bumko.gov.tr/TR,2210/5018-ile-ilgili-tum-mevzuat.html>

Önem

635 Sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü görevleriyle ilgili 8. maddesinin b) bendinde;

“Ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanmasına, rekabet gücünün yükseltilmesine yönelik sanayi araştırma, geliştirme, yenilikçilik ve girişimcilikle ilgili faaliyetleri desteklemek, teşvik etmek, izlemek ve sonuçlarını değerlendirmek”

hükmü yer almaktadır.

Önem

28.06.2014 tarih ve 29044 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Bakanlar Kurulu kararı ile

T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü bünyesinde

Etki Değerlendirme Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Kamu Destekleri

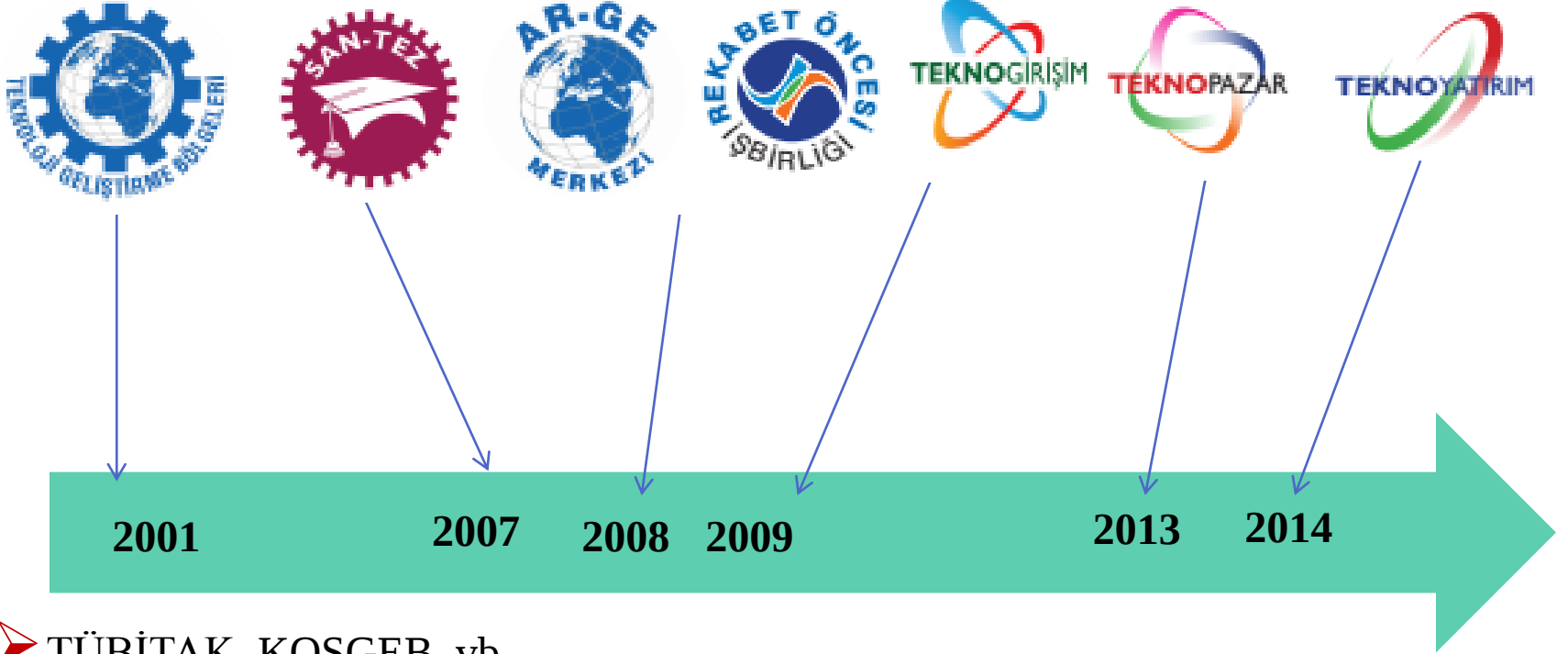
➤ Doğrudan Destekler

- Ar-Ge Destek Programları

➤ Dolaylı Destekler

- Ar-Ge vergi teşvikleri

➤ Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğünce Yürütülen Ar-Ge Destek Programları

➤ TÜBİTAK, KOSGEB, vb.

Temel Kavramlar

Değerlendirme

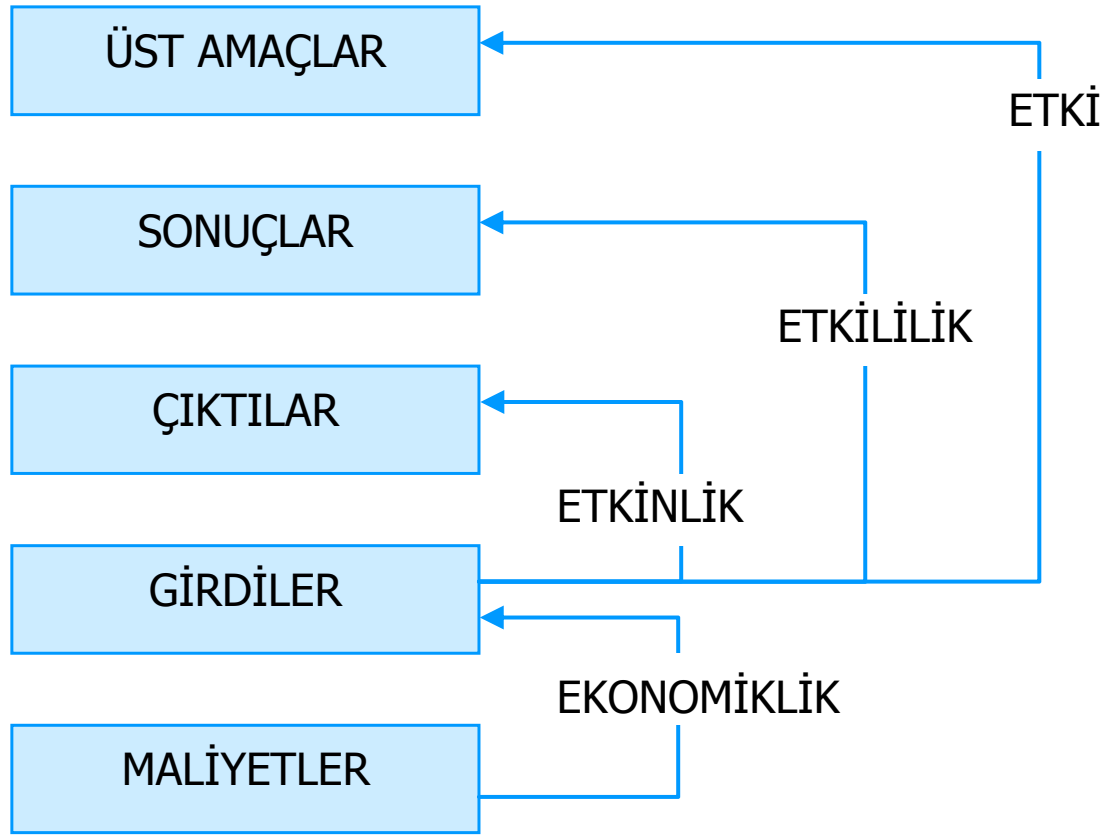
Devam eden ya da tamamlanmış bir proje/program/politikanın sonuçlarının, tasarımının, uygulamasının;

- *uygunluğunun,*
- *hedeflere ulaşma derecesinin,*
- *etkinliği,*
- *etkililiği,*
- *etkisi ve*
- *sürdürülebilirliğinin*

karar verme süreçlerini destekleyecek şekilde belirlenmiş sorular üzerinden sistematik ve nesnel incelenmesidir.

Kavramların İlişkisi

Temel Kavramlar

Etki Soruları

- ▶ Uygulanan proje/program/politika sonucunda ne değişti?
- ▶ Beklenen ve beklenmeyen sonuçlar nelerdir?

Etkililik Soruları

- ▶ Hedeflere ulaşılmış mı?
- ▶ Yararlanıcıların ihtiyaçları karşılanmış mı?
- ▶ Çıktılar ve kaynaklar sonuca dönüşmüş mü?

Etkinlik Soruları

- ▶ Çıktıları daha az girdi ile üretmek mümkün mü?
 - ▶ Çıktılar daha ucuza sağlanabilir mi?
 - ▶ Birim maliyetler yüksek mi?
 - ▶ Hedeflere ulaşılmış olsa bile harcadığımız paraya değer mi?
-

Temel Kavramlar

➤ Etki

Proje/program/politikanın olduğu ve olmadığı durum arasındaki farktır.

➤ Etki Değerlendirme

Uygulanan proje/program/politikanın hedef kitlenin refahı üzerinde değişiklik yapıp yapmadığını ölçümlemektir. Özellikle de bu değişikliğin ne kadarının uygulanan programdan kaynaklandığının ve programın yokluğu durumunun tahmin edilmesidir.

Temel Kavramlar

➤ İzleme

Yönetmel karar almayı güçlendirmek için planlanmış sonuçlara doğru proje gelişiminin analizi.

➤ Değerlendirme

Etkinlik, etkililik ve etki sürdürülebilirliğin incelenmesi

İzleme	Değerlendirme
Sürekli	Belirli aralıklarla
Mali ve performans göstergeleri	İzleme bilgisi
Erken uyarı	Ders çıkartma

Temel Kavramlar

	Değerlendirme	İzleme
Konu	Stratejik konulara odaklanır	Uygulama konularına odaklanır
Özellik	Konuya göre değişen esnek yöntemler	Sürekli, düzenli, sistematik
Temel yararlanıcı	Dış paydaşlar	Yönetim
Yaklaşım	Şeffaflık, nesnellik	Fayda
Temel odak	Etkinlik, etkililik, etki, ilişkililik ve sürdürülebilirlik	Yönetimsel etkinlik ve etkililik
Hedef	Etkileri kontrol edip hipotezleri doğrulama	Uygulama problemlerini tanımlama ve düzeltilmesi için yol gösterme
Çıktı	Başarı düzeyinin ve edinilen derslerin raporlanması	Proje hedefleri doğrultusunda ilerlemenin raporlanması

Değerlendirmenin Amacı

Değerlendirmenin amacı politika yapıcılara ve karar vericilere,

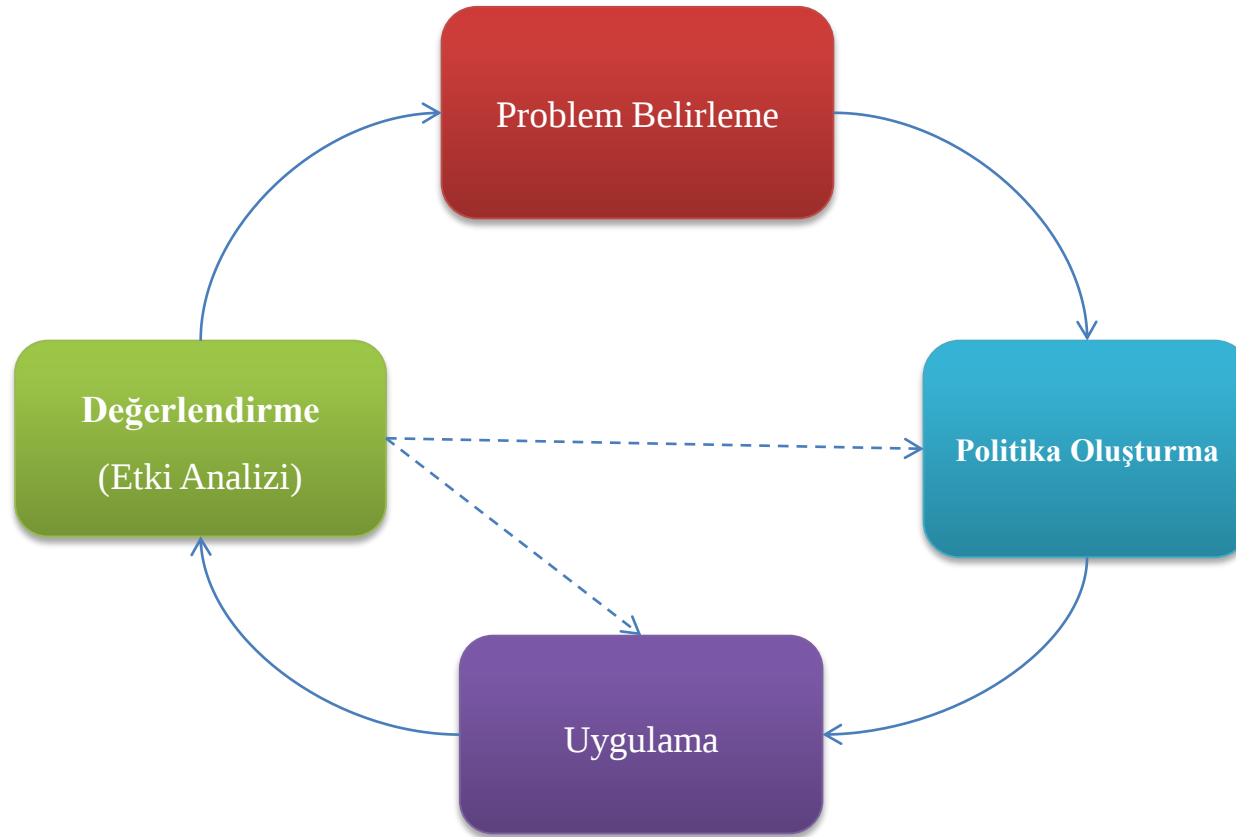
- daha doğru ve etkin politikaların oluşturulması
- programdan (destekten) beklenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının belirlenmesi,
- programların (desteklerin) geliştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi için gerekli bilgilerin sağlanması konusunda bilgi sağlamaktır.

Değerlendirme ne işe yarar?

❖ Hesap verme	➤ Proje/program/politika sürdürülmeli mi?
❖ Şeffaflık	➤ Yönetimsel değişikliklerle başarı sağlanabilir mi?
❖ Bilgilendirme	➤ Köklü değişiklik ihtiyacı var mı?
	➤ Proje/program/politikaya son verilmeli mi?
	➤ Daha sonra uygulanacak proje/program/politikalara nasıl yön verilmeli?

Değerlendirmenin Amacı

Değerlendirme

Değerlendirme İlkeleri

- ▶ Tarafsızlık ve bağımsızlık
- ▶ Güvenilirlik
- ▶ Paydaş katılımı
- ▶ Yararlılık

Değerlendirme Özellikleri

- ▶ Analitik
- ▶ Sistematik
- ▶ Güvenilir
- ▶ Konuya odaklı
- ▶ Yararlanıcı odaklı

Değerlendirme Döngüsü

- ▶ Değerlendirmenin zamanı ile amacı ilişkilidir.
 - ▶ Önce (ex-ante)
 - ▶ Kabul
 - ▶ Kaynak dağılımı
 - ▶ Uygulama sürecinde (interm)
 - ▶ Dış gelişmeler ve etkileri
 - ▶ Hedeflerin karşılanma düzeyi
 - ▶ Program yönetimi iyileştirilebilir mi?
 - ▶ Sonra (ex-post)
 - ▶ Ne başarıldı?
 - ▶ Ne fark yaratıldı?
-

Değerlendirme zamanı

Yaygın Terminoloji			
Analiz, Kabul	Ara Değerlendirme	Proje kapatma	Değerlendirme
Yaygın araç			
Fayda-maliyet	Çıktı bazlı değerlendirme	Çıktı bazlı değerlendirme	Karşı-olgusal

Ex-Ante Değerlendirme

Ex-Ante değerlendirme (örnek çalışma)

Kamu desteğinin verilmeden önce POTANSİYEL sosyo ekonomik FAYDASININ değerlendirilmesi amacı ile;

- Kamu müdahalesinin uygunluğunun açıkça gerekçelendirilmesi
- Varsayımlarla birlikte değerlendirme modelinin belirlenmesi
- Kontrol grubu ile karşıt gerçeklik (proje yapılmasaydı ne olurdu) senaryolarının çalışılması
- Maliyet-fayda ve maliyet-etkinlik analizlerinin desteklenecek proje varken/yokken senaryoları ile yapılması
- Desteklenecek projenin maliyet ve faydasına ait tahminlerin senaryo temelli karakteristiklerinin belirtilmesi sağlanmalıdır.

Ex-Post Değerlendirme

Ex-post değerlendirme (örnek çalışma)

Kamu desteği verildikten sonraki sosyo-ekonomik ETKİSİNİN değerlendirilmesi amacı ile;

- Destek politikasının amaçlarının açık tarifinin yapılması
- Veri toplama detaylarının destek programı tasarlanırken belirlenmesi
- Değerlendirme yöntem(ler)inin belirlenmesi
- Kontrol grubu ile karşıt gerçeklik (proje yapılmıyaydı ne olurdu) çalışmasının yapılması
- Başarı ve başarısızlık delillerinin toplanması
- Değerlendirme raporunun hazırlanmasında sonuç ve önerilerin açık ve anlaşılır olması sağlanmalıdır.

Değerlendirme Düzeyi

❖ Desteklenen kuruluştaki

(mikro düzeyde program/ proje)

❖ Destekleyen kurumda

(mikro / makro düzeyde program/ politika)

❖ Ulusal düzeyde toplu olarak

(makro düzeyde politika / strateji)

Değerlendirme Talebi

Değerlendirmeyi kim ve neden ister?

- ✓ Hükümet (reform)
- ✓ Parlamento (harcama etkinliği)
- ✓ Sivil toplum (hesap verilebilirlik)
- ✓ Uygulayıcı kurum (yön verme)
- ✓ Kaynak sağlayıcılar (programlama, kaynak aktarma)
- ✓ Yararlanıcılar

Etki Değerlendirme Akış Şeması

Değerlendirme Hazırlığı

- Neyin değerlendirileceğine karar verme
- Hedefler, politika soruları
- Hipotezler, sonuç zinciri
- Göstergeler

Değerlendirme Tasarımı

- Değerlendirme tasarımının seçilmesi
- Paydaş Analizi
- Değerlendirme takımı
- Zaman ve bütçe

Örneklem Seçimi

- Örneklem boyutu
- Örneklem stratejisi

Yöntem

Değerlendirme Yöntemi

☐ Nicel

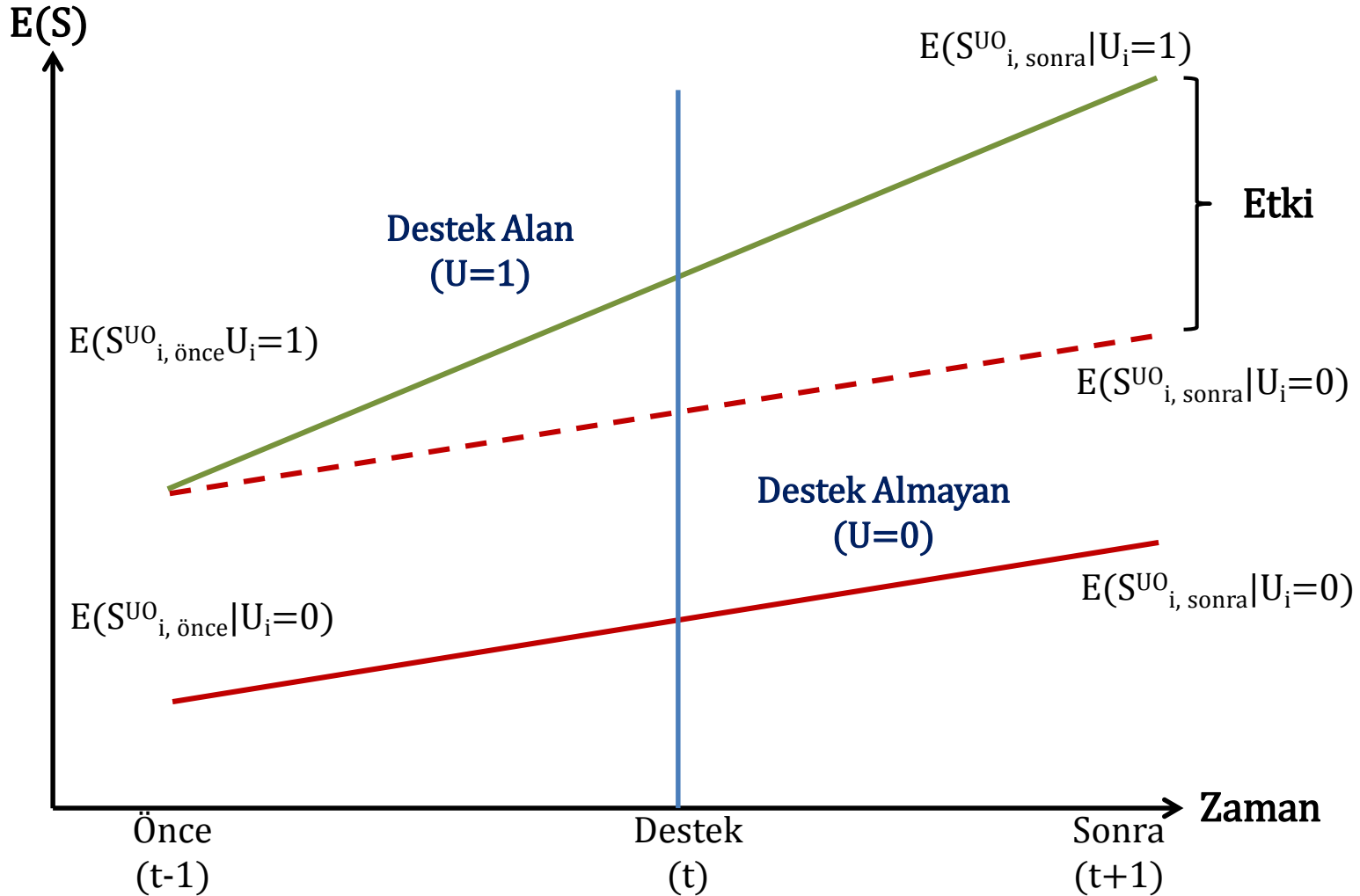
- ☐ Anket
- ☐ Ekonometrik Modeller
- ☐ Fayda-Maliyet Analizi
- ☐ Karşı Olgusal Etki Analizi (Kontrol Grubu Yaklaşımları)

☐ Nitel

- ☐ Uzman Panelleri
- ☐ Vaka Çalışması
- ☐ Akran Değerlendirmesi
- ☐ Kıyaslama
- ☐ Ağ Analizi

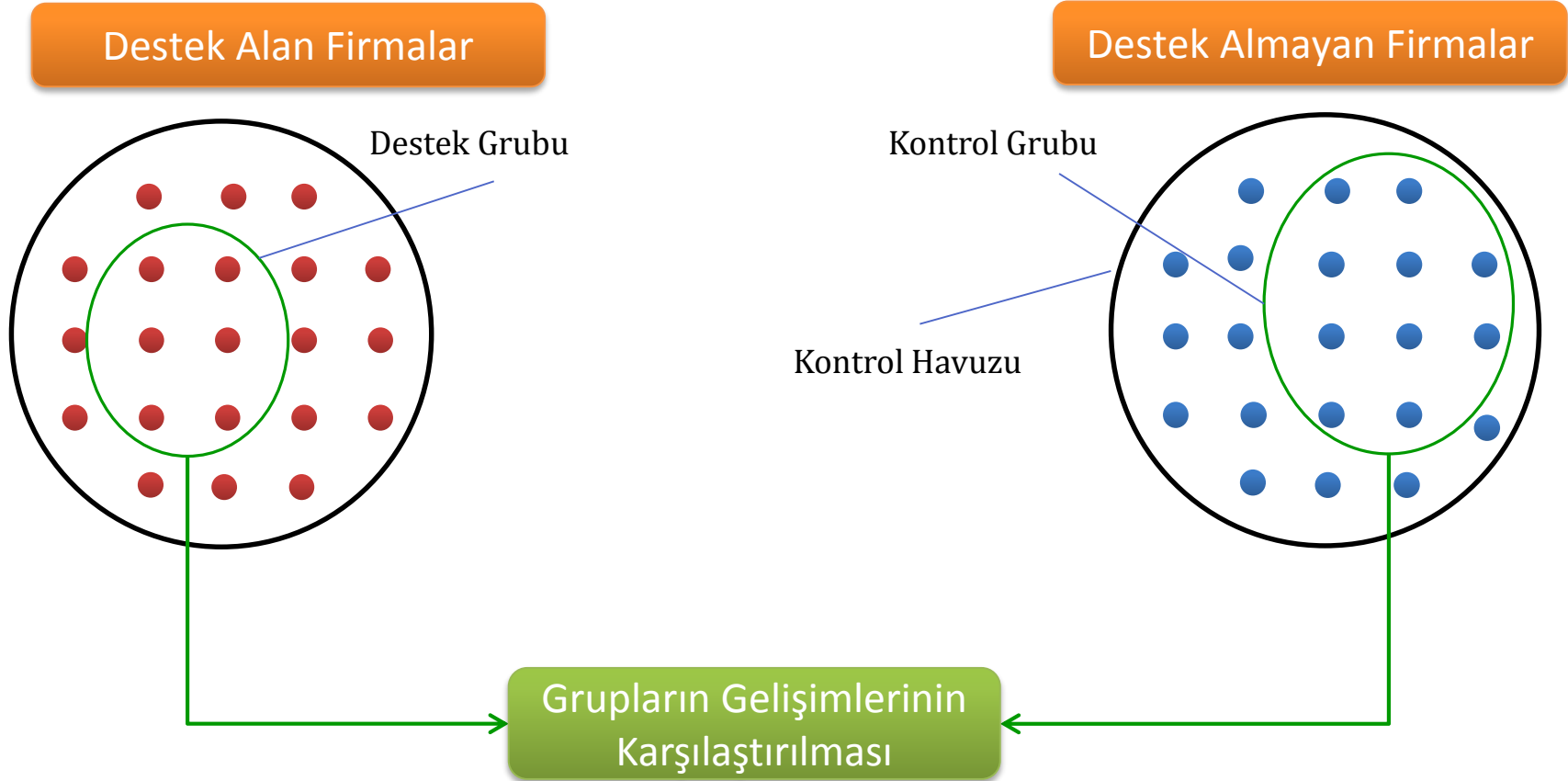
Yöntem

Karşı Olgusal Etki Analizi

Yöntem

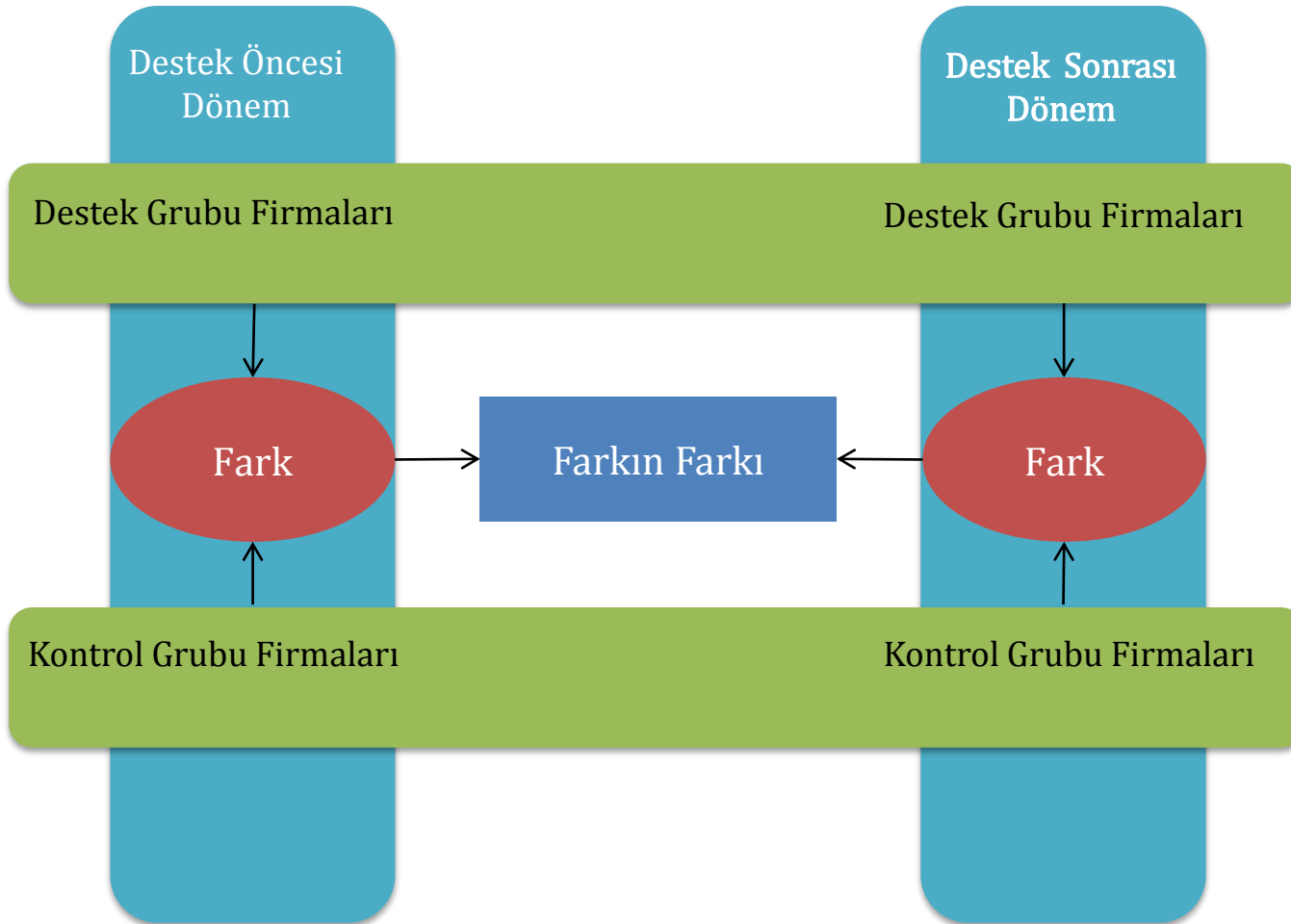
Karşı Olgusal Etki Analizi

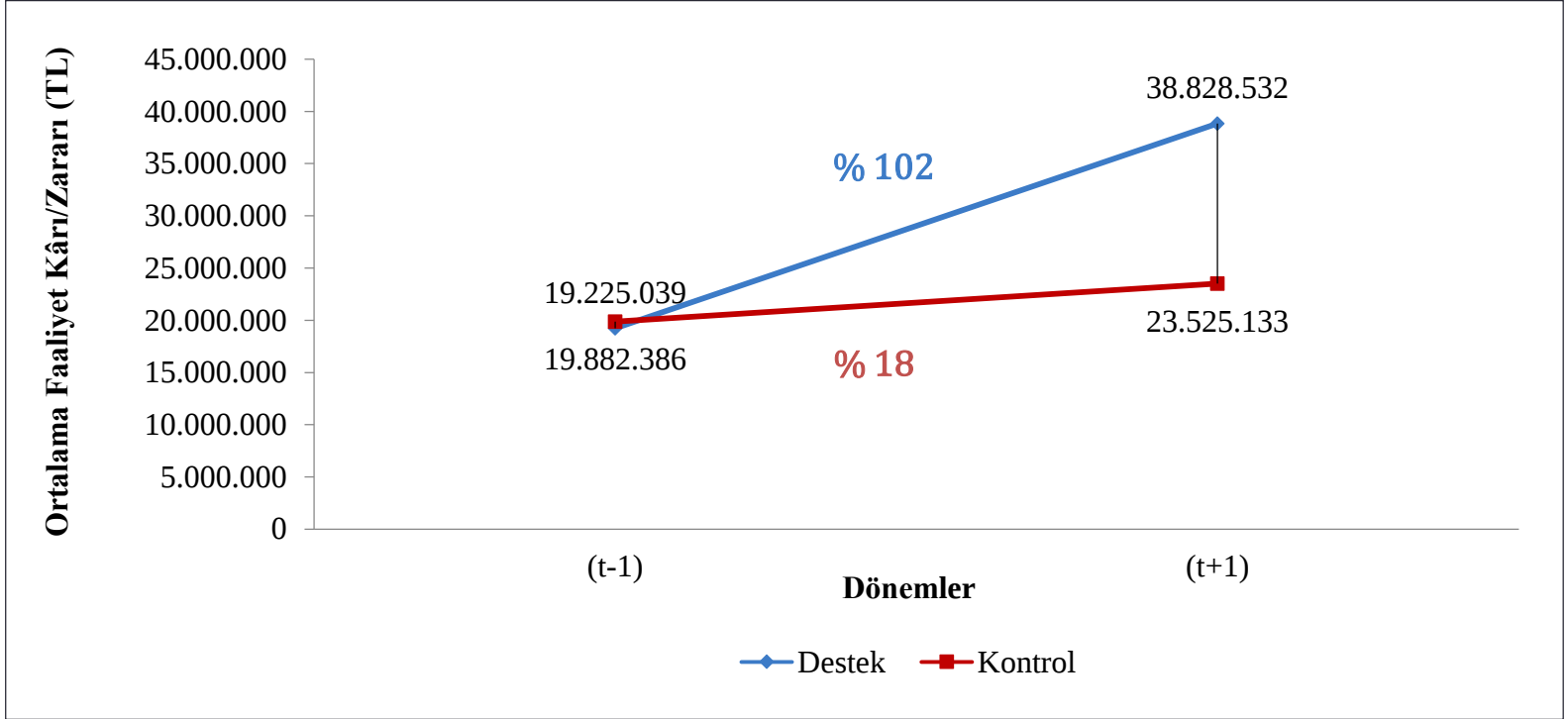
Yöntem

Farkın Farkı

Ar-Ge Merkezleri Destęinin Faaliyet Kârı/Zararı Üzerindeki Etkisi

Teşekkür ederim